

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Zásady přátelských vztahů a spolupráce mezi státy

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

Autor: Ondřej Jindra

2014

7. ročník

Obsah

<i>Úvod</i>	3
OSN	4
<i>Deklarace zásad mezinárodního práva týkající se přátelských vztahů a spolupráce mezi státy</i>	8
Nepoužití síly, hrozby silou	8
Mírové urovnávání sporů	10
Nevměšování	11
Spolupráce států	12
Sebeurčení národů a rovná práva	13
Svrchované rovnosti	14
Poctivé dodržování závazků	14
<i>Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě</i>	15
<i>Závěr</i>	16
<i>Seznam použité literatury</i>	17
<i>Přílohy</i>	18

I. Úvod

Žijeme v době, kdy mezinárodní právo získává stále více na významu, než jak tomu bylo v minulosti. Jeho vývoj byl ovlivněn nejprve různými filosofickými, politickými, náboženskými, kulturními, sociálními a dalšími aspekty, ale především se o rozvoj a proměnu mezinárodního práva zasadily válečné konflikty. Lidé velmi často a neuváženě řešili své spory násilím v podobě ozbrojených konfliktů, což mělo nakonec neblahé důsledky pro všechny strany. Nejvýznamnějším mezníkem řešení sporů válečnou cestou byla bezpochyby II. světová válka. Její důsledky byly katastrofální napříč celou společností a byla zároveň důležitým bodem, od kterého se státy zavázaly společně řešit konflikty mírovou cestou, emuž měly napomoci i nejprve různější donucovací a sankční prostředky.

Chtěl bych se tedy v této práci věnovat tématu „*Zásady přátelských vztahů a spolupráce mezi státy*“. Při zpracování tohoto tématu jsem vycházel především z Charty OSN, Deklarace zásad mezinárodního práva týkající se přátelských vztahů a spolupráce mezi státy z 24. října 1970, a Závazného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě z 1. srpna 1975. Bylo by dále na místě zmínit se i v krátkém sledu o vzniku OSN, jakožto důležité organizaci pro zachování míru na celém světě, a mechanismech vztahujícím se k danému tématu. Dnešní společnost se při řešení mezinárodních konfliktů a sporů ubírá spíše cestou mírových a neagresivních metod, ovšem najdou se i okamžiky v moderních dějinách, kdy byla použita síla. V dnešní době se vlády a organizace na ochranu světového míru uchylují spíše k sankčním mechanismům v podobě omezení dodávek surovin, embarg apod., než k podniknutí válečných operací, které by měly katastrofální důsledky, s ohledem na existenci jaderných a nejprve různých taktických zbraní.

Ke své práci jsem dále použil několik druhů literatury, a to především učebnice poměry v knižní podobě použitelné ke studiu Mezinárodního práva veřejného (viz soupis seznamu použité literatury). Během vyhotovování této práce a zkoumání nejprve různých potrubné literatury se pokusím vnést svůj osobní náhled k danému tématu a zmínit konkrétní případy, které by náležely svým obsahem k jednotlivým principům.

1. OSN

Jak jsem se již zmínil, bylo by na místě seznámit se ve stručném pohledu s Organizací spojených národů (dále jen OSN), jakožto hlavním tvůrcem a ochráncem mezinárodního míru a pořádku. Touto funkcí se zevrubně zabývá tato kapitola.

Organizace samotná byla založena dokumentem zvaným Charta Spojených národů na konferenci v San Franciscu ve dnech 25. 4. až 26. 6. 1945, jejíž platnost byla stanovena na 24. 10. 1945.¹ Této konferenci se účastnilo celkem 51 členských států, zasazujících se v boji proti organizaci Osa, a další země, které byly k této účasti pozvány. Hlavním smyslem Charty OSN jsou: zachování mezinárodního pořádku a nepoužití síly jako prostředku pro řešení mezinárodních konfliktů. Tyto zásady jsou hlavními body v preambuli a 1. článku Charty OSN. Základní zásady fungování a činnosti OSN jsou obsaženy v 1. 2 Charty OSN a dále napří celou Chartou. Sídlo Organizace spojených národů je v New Yorku. Na které části sekretariátu sídlí v Ženevě a ve Vídni. Sídlem Mezinárodního soudního dvora je Haag².

K přijetí nových členů dochází na základě rozhodnutí Valného shromáždění, a to na doporučení rady bezpečnosti (usnává se 2/3 v tšinou svých členů při závažných otázkách, bez možnosti uplatnění veta od některého ze stálých členů). Dále je možné usnesením prostou v tšinou za přítomnosti minimálně 1/2 členů. Členy se mohou stát všechny mírumilovné státy, které přistoupí k dodržování Charty OSN a zvláště jejího čl. 103; „Závazky podle charty mají přednost před závazky z jiných mezinárodních smluv“. V současnosti má OSN 193 členských států.

Hlavními orgány OSN jsou Valné shromáždění, Rada bezpečnosti, Hospodářská a sociální rada, Mezinárodní soudní dvůr a Sekretariát, v jehož čele stojí generální tajemník.

Valné shromáždění (General Assembly) zasedá jednou ročně. Skládá ze zástupců všech členských států a každý z nich má jeden hlas. Řeší všechny otázky, které patří do rámce Charty OSN nebo se týkají pravomocí a funkcí jiných orgánů OSN, s výjimkou případů, kterými se zabývá Rada bezpečnosti.

Příklady vykonávání pravomocí:

- udržení mezinárodního míru a bezpečnosti

¹ ČEPELKA Č., ŠTURMA P., Mezinárodní právo veřejné 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, str. 462 ISBN 80-86432-57-2.

² POTOČNÝ M., ONDŘEJ J., Mezinárodní právo veřejné – Zvláštní část, 5. doplněné a rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, str. 294 ISBN 80-7179-536-4.

- regulace zbrojení a odzbrojení
- odstranění kolonialismu
- ochrana lidských práv a svobod a pokrokového rozvoje, a kodifikace mezinárodního práva
a další.

K těmto zmíněným bodům přijímá Valné shromáždění doporučení (rezoluce), která nejsou právně závazná. Na druhou stranu, jsou-li schvalovány 2/3 většinou všech členů, získávají toto doporučení už z principu na váze. Dále Valné shromáždění schvaluje rovněž jednu až dvě deklarace, ve kterých shrnuje obecné zásady mezinárodního práva a jeho obsah z hlediska de lege ferenda.

Valné shromáždění si ustanovuje i řadu specifických výborů, jako jsou **například:**

- politický a bezpečnostní výbor
- hospodářský a finanční
- sociální, humanitární a kulturní
a další.

Řídící výbor a Výbor pro prozkoumání povolených listin jsou procedurálními výbory Valného shromáždění. Dále jsou zde i pomocné výbory, **například:**

- Komise pro mezinárodní právo
- Komise pro právo mezinárodního obchodu
 - Důstřední fond OSN
a další.

Rada bezpečnosti (Security Council) se skládá z 15 členů, a to 5 stálých (Francie, Velká Británie, Spojené státy americké, Ruská federace a Čína), a dále 10 nestálých členů volených po pěti na 2 roky. Rada bezpečnosti je menší orgán s pravomocí řešit mezinárodní spory a situace, které by mohly ohrozit mezinárodní mír a bezpečnost. Ve své činnosti se zabývá, nedošlo-li k porušení míru nebo útoku na území. Posléze může rozhodnout o tom, jaká opatření budou žádoucí. Může rozhodnout o vojenských nebo nevojenských akcích, a nebo vyzvat strany k prozatímnímu řešení, které by si nežádalo zásah Rady bezpečnosti.

Rada bezpečnosti zasedá nepřetržitě, je proto nutná neustálá přítomnost zástupce každého z členů v sídle OSN. O procedurálních otázkách se členové usnáší hlasy devíti jakýchkoliv zástupců. O podstatných otázkách se Rada usnáší hlasy devíti členů včetně stálých. Rezoluce nejsou všechny právně závazné, naopak doporučení (rozhodnutí) závazná jsou.

Hospodářská a sociální rada (Economic and Social Council - ECOSOC) koordinuje hospodářskou, sociální, humanitární a kulturní činnost členských států OSN a jejích orgánů a odborných organizací. Skládá se z 54 členů, z nichž 1/3 je volena Valným shromážděním každý rok na tříleté funkční období, na základě spravedlivého zeměpisného zastoupení. Rada zasedá dvakrát ročně a všechna svá usnesení schvaluje většinou hlasů přítomných a hlasujících členů, přičemž každý člen má jeden hlas. Usnesení o vnitřních organizačních otázkách jsou pro její členy závazná, jiná usnesení mají formu doporučení. Návrhy rezolucí jsou předkládány k projednání a schválení Valnému shromáždění.

K Radě dále náleží několik druhů pomocných orgánů, jako je 6 funkčních komisí, **například:**

- Statistická komise
- Komise pro práva žen
- Komise pro lidská práva
a další.

Dále 4 stálé výbory a 2 komise:

- Výbor pro program a koordinaci
- Výbor pro přírodní zdroje
- Výbor pro nevládní organizace
- Výbor pro jednání s mezinárodními organizacemi
a
- Komise pro lidská obydlí
- Komise pro nadnárodní společnosti.

Mezinárodní soudní dvůr (International court of justice) je hlavním soudním orgánem OSN. Skládá se z 15 soudců, kteří jsou voleni Valným shromážděním a Radou bezpečnosti na dobu devíti let, přičemž každé tři roky se volí pětina soudců a každý soudce může být po skončení volebního období zvolen do úřadu opětovně. Při volbě musí být zohledněna zásada, která mluví o zastoupení všemi regiony světa a také jednotlivými právními kulturami.

Mezinárodní soudní dvůr řeší spory mezi státy a vypracovává o nich posudky týkající se právních otázek, které souvisejí s jeho činností. Soud řeší pouze případy fakultativní povahy, jedná tedy na popud zúčastněných stran. Strany sporu mohou být pouze státy. Soud se řídí statutem, který byl přijat spolu s Chartou OSN. Rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora jsou závazná a definitivní. Může projednávat spory, které mu předloží zúčastněné strany, nebo spory stran, které v minulosti přiznaly jeho generální působnost.

Sekretariát OSN (United Nations Secretariat) se skládá z generálního tajemníka a pracovníků sekretariátu (cca 9000³). Generální tajemník je volen Valným shromážděním na doporučení Rady bezpečnosti. Činnost všech pracovníků Sekretariátu spočívá především ve vypracovávání podkladů pro fungování OSN a jejích přidružených orgánů. Generální tajemník podává Valnému shromáždění nejen zprávy o činnosti OSN, ale i další doporučení a návrhy.

³ POTOČNÝ M., ONDŘEJ J., Mezinárodní právo veřejné – Zvláštní část, 5. doplněné a rozšířené vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, str. 292 ISBN 80-7179-536-4.

II. Deklarace zásad mezinárodního práva týkající se pátelských vztahů a spolupráce mezi státy

Tato deklarace byla přijata jako rezoluce Valného shromáždění OSN . 2625 dne 24. 10. 1970. Její schválení se váže na 25. výročí založení samotné Organizace a měla se stát důležitým mezníkem v pátelské spolupráci států. Deklarace slavnostně vyhlásila těchto sedm zásad:

- 1) Zásada, že státy jsou povinny vystrážovat se ve svých mezinárodních stycích hrozby silou nebo použití síly jak proti územní celistvosti nebo politické nezávislosti, tak jakýmkoliv jiným způsobem neslučitelným s cíli OSN**
- 2) Zásada, že státy jsou povinny urovnávat své mezinárodní spory mírovými prostředky tak, aby ani mezinárodní mír a bezpečnost, ani spravedlnost nebyly ohrožovány**
- 3) Zásada týkající se povinnosti nevměšovat se do záležitostí, které patří do vnitřní pravomoci kteréhokoli státu, v souladu s Chartou**
- 4) Povinnost států navzájem spolupracovat v souladu s Chartou**
- 5) Zásada rovných práv a sebeurčení národů**
- 6) Zásada svrchované rovnosti států**
- 7) Zásada, že státy mají povinnost splnit povinné závazky, které převzaly v souladu s Chartou**

Těchto sedm zásad bylo doplněno tzv. Helsinskými zásadami (viz dále). Všechny tyto zásady jsou nyní součástí soudobého obecného mezinárodního práva. Jejich význam a podstata se rozšířily do celého světa, jsou stěžejním faktorem pro vytváření a udržování mezinárodního míru a pořádku. Každou zásadu lze vykládat samostatně, ovšem ani jedna nesmí působit proti druhé.

1. Nepoužití síly, hrozby silou

(The principle that States shall refrain in their international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any State, or in any other manner inconsistent with the purposes of the United Nations⁴)

⁴ Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations

Zásada, že státy jsou povinny vystupovat se ve svých mezinárodních stycích hrozby silou nebo použití síly jak proti územní celistvosti nebo politické nezávislosti, tak jakýmkoliv jiným způsobem neslučitelným s cíli OSN⁵. Tato zásada je obsažena v čl. 2 odst. 4 Charty OSN a v I. Deklaraci zásad přátelských vztahů a spolupráce mezi státy z roku 1970.

Myslí se tím *útočná válka*, která sama o sobě zakládá zločin proti míru a zákaz *propagandy* jako způsobu právy agrese proti druhému státu. Zákaz použití síly zahrnuje i elementy porušení existujících *hranic*; k tomuto principu se vztahuje i zákaz porušení mezinárodní *demarkační linie*, při řešení sporů o území nebo hranice. Dále zákaz *hrozby silou*, jako zákaz *ozbrojených represálií*, a dále zákaz organizování *nepravidelných jednotek* nebo *ozbrojených band* ke vtržení na území jiného státu, podněcování občanských nepokojů nebo teroristických aktů. Zákaz *vojensky okupovat* území jiného státu, přičemž ostatní státy nesmí uznat žádné takové *územní zisky* jako legální. K dodržování této povinnosti mohou být i ta která jiná opatření států, myšlena v **případě** :

odzbrojení
snížení mezinárodního napětí, a
posílení důvěry mezi státy.

V neposlední řadě je zde myšlenka o posilování systému *kolektivní bezpečnosti* předvídaného Chartou OSN a dalšími mechanismy.

Všechny tyto zákazy mají i své výjimky, u kterých je především důležitá podmínka *nezbytnosti a proporcionality*. K těmto podmínkám se vyjádřil Mezinárodní soudní dvůr ve svém poradním posudku o *Legálnosti hrozby nebo použití jaderných zbraní z roku 1996*, kdy *nezbytností* se myslí situace, kdy stát nemá žádnou jinou možnost, jak zastavit ozbrojený útok. *Proportionalitou* se myslí stav, kdy rozhodující je výsledek v případě sebeobrany a ne formy a prvky jednání. V případě *sebeobrany*, jako jedné z těchto výjimek by se totiž řešení mezinárodních konfliktů nesmělo řešit odvetnými akcemi takového rázu, které by nakonec obrátily útok na agresora. Rada bezpečnosti má jako orgán OSN použít *donucovací vojenské akce*, které jsou v souladu s řešením konfliktu, a principy a zásadami mezinárodního práva. Rada bezpečnosti má dále své pravomoce tzv. použití donucovacích vojenských akcí, delegovat na příslušné *regionální organizace*.

Jako příklady k této zásadě bych mohl uvést především současný spor Ukrajiny a Ruské federace o území Krymu, které bylo po ukrajinském politickém převratu, kdy došlo k sesazení

⁵ ONDŘEJ J., POTOČNÝ M., *Obecné mezinárodní právo v dokumentech* 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2000, str. 3 ISBN 978-80-7400-330-1.

tamního prezidenta Viktora Janukovyče, obsazeno ruskými speciálními jednotkami a následněm referendu na Krymu připojeno k Ruské federaci. Dále především vojenská akce USA proti Iráku, označovaná též jako *druhá válka v zálivu*, kdy USA obvinily Irák z vlastní chemických zbraní, respektive režim Saddáma Husajna, zaútočily a obsadily celý stát. Nutno dodat, že existence chemických zbraní se nepotvrdila. Dále případ u Mezinárodního soudního dvora ze dne 27. 6. 1986 Nicaragua vs. USA, ve věci Vojenské a polovojskové činnosti v Nikaragui a proti ní (Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua⁶), kdy soud došel k závěru, že neexistuje pravidlo, které by dovolovalo výkon kolektivní sebeobrany tímto státem, aniž by ho o to požádala oběť útoku, ta musí předem také prohlásit, že byla napadena.

2. Mírové urovnávání spor

(The principle that States shall settle their international disputes by peaceful means in such a manner that international peace and security and justice are not endangered⁷)

Zásada, že státy jsou povinny urovnávat své mezinárodní spory mírovými prostředky tak, aby ani mezinárodní mír a bezpečnost, ani spravedlnost nebyly ohrožovány⁸. Tato zásada je obsažena v čl. 2 odst. 3, čl. 33 Charty OSN a čl. 2 Deklarace zásad přátelských vztahů a spolupráce mezi státy.

Každý stát má povinnost řešit své mezinárodní spory smírnou cestou, bez ohledu na vznik konfliktu, i v případě. Státy se mají zdržet jakýchkoliv vojenských akcí, které by jinak ohrožovaly možné urovnávání sporů. V zájmu zachování míru a včasného urovnání sporů je volba způsobu řešení závislá na státech, jedná se **například o:**

vyjednávání
dobré služby
zprostředkování
vyšetřování
smírné řízení
rozhodčí řízení atd.

⁶ <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?sum=367&p1=3&p2=3&case=70&p3=5>

⁷ Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations

⁸ ONDŘEJ J., POTOČNÝ M., *Obecné mezinárodní právo v dokumentech 3. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2000, str. 4. ISBN 978-80-7400-330-1.

P i jednáních je povinností všech států dbát dodržování zásady svrchované rovnosti a především by měla jednání a jejich následné řešení vyvstat v co nejkratší možné době. Při neúspěchu řešení sporu vybranou cestou, si musí strany sporu zvolit jinou alternativu, která povede k výslednému řešení.

Jako příklad řešení sporů by se mohla uvést Syrská krize, která začala 15. 3. 2011 a trvá dodnes, bohužel mírové urovnávání je zatím v nedohlednu.

3. Nevměšování

(The duty not to intervene in matters within the domestic jurisdiction of any State, in accordance with the Charter⁹)

Zásada týkající se povinnosti nevměšovat se do záležitostí, které patří do vnitřní pravomoci kteréhokoli státu, v souladu s Chartou¹⁰. Tato zásada je obsažena v čl. 2 odst. 7 Charty OSN, ovšem jedná se o nevměšování ze strany OSN, a dále je obsažena v čl. 3 Deklarace zásad přátelských vztahů a spolupráce mezi státy.

Žádný ze států, ani skupina států nemá právo vměšovat se do záležitostí jiného státu či států. Všechny státy se mají vyvarovat jakéhokoliv ovlivňování vnitřního fungování či dokonce konfliktu jiného státu či států jakýmkoliv prostředky, a to by se nemělo jednat o přímou intervenci či nepřímou. Do nevměšování se zahrnuje kromě vojenské intervence i podpora nevojenského charakteru, **například:**

propaganda

podpora rebelů či povstalců

ovlivňování finančního sektoru

hospodářské ovlivňování

ovlivňování politického směru atd.

Použití síly se v případě vměšování může jevit i jako mezinárodní zločin, o jehož zákazu mluví první zásada. I zde se ovšem může objevit výjimka, a to zásahy Rady bezpečnosti při ohrožení mezinárodního míru a pořádku. K této výjimce se objevují nové případy vměšování do suverenity jiného státu a to především pod záminkou ochrany humanitárních operací a ochrany lidských práv a svobod. Tento případ je v poslední době bohužel hojně využíván

⁹ Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations

¹⁰ ONDŘEJ J., POTOČNÝ M., Obecné mezinárodní právo v dokumentech 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2000, str. 5 ISBN 978-80-7400-330-1.

k legalizování vojenských operací, které ve skutečnosti sledují jiné cíle, než za které se schovávají, například nám může být vojenská intervence Rady bezpečnosti OSN v Libyi, schválenou rezolucí 1973. Ta měla zajistit ochranu civilního obyvatelstva při vojenském povstání proti tamějšímu diktátorovi Muammaru Kaddáfímu, ovšem USA této rezoluce využily k jinému cíli - svržení Muammara Kaddáfího. Otázkou práv vyvstává, za co se mohou považovat humanitární akce, ochrana lidských práv apod., a kde končí chuť mezinárodních států a institucí zlegalizovat si cestu pro přímé ovlivnění dané země. Stejným případem k této zásadě je bezesporu případ u Mezinárodního soudního dvora ze dne 27. 6. 1978 *Nicaragua vs. USA*, ve věci Vojenské a polovojenské činnosti v Nikaragui a proti ní (*Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua*¹¹). Mezinárodní soudní dvůr ve svém rozsudku konstatuje, že zakázanou je taková intervence, která se dotýká záležitostí, o kterých má každý stát právo rozhodovat svobodně sám, **například:**

volba politického a
hospodářského zřízení atd.

4. Spolupráce států

*(The duty of States to co-operate with one another in accordance with the Charter*¹²)

Povinnost států navzájem spolupracovat v souladu s Chartou¹³. Tato zásada je obsažena v čl. 4 Deklarace zásad přátelských vztahů a spolupráce mezi státy.

Státy by dle této zásady měly mezi sebou navzájem spolupracovat jak po hospodářské, politické a společenské stránce. Neměly by se brát v úvahu odlišnosti mezi danými státy, ale především podporovat aktivní spolupráci na udržování mezinárodního míru a pořádku a podporovat tak celosvětový rozvoj. V dnešní době, i přes existenci nejrůznějších mezinárodních organizací, které se snaží spojit státy za určitým společným cílem, se přesto najdou jedinci, kteří společnou součinnost odmítají. Tato zásada má vést k celkové spokojenosti a blahobytu všech, ovšem záleží na druhé straně, aby nebyla zneužívána ve prospěch jedinců a nedocházelo k porušování zásad nevměšování a dodržování svrchované rovnosti států. Spolupráce se může konat i v nejrůznějších případech, **například:**

humanitární akce

¹¹ <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?sum=367&p1=3&p2=3&case=70&p3=5>

¹² Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations

¹³ ONDŘEJ J., POTOČNÝ M., *Obecné mezinárodní právo v dokumentech* 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2000, str. 5. ISBN 978-80-7400-330-1.

náboženské konflikty
bezpečnostní spolupráce
kulturní aspekty
obchodní aspekty atd.

V dnešní době při existenci 197 nezávislých uznaných států, 10 nezávislých států s omezeným uznáním, závislých území s vysokou mírou autonomie a dalších organizací a subjektů je spolupráce států v moderní době důležitá a významná. Při této konstelaci subjekt mezinárodního práva je někdy velice složité najít důležitý konsensus zásadní pro zúčastněné státy.

5. Sebeurčení národa a rovná práva

(The principle of equal rights and self-determination of peoples¹⁴)

Zásada rovných práv a sebeurčení národa¹⁵. Tato zásada je obsažena v čl. 5 Deklarace zásad přátelských vztahů a spolupráce mezi státy.

Všechny národy mají bez rozdílu právo svobodně rozhodnout o své politické existenci a dále svému kulturnímu, politickému a hospodářskému rozvoji. Dále vzniká povinnost pro všechny již existující státy uznat tento stát jako svobodný a nezávislý subjekt mezinárodního práva. Na nově vzniklém národu závisí forma utváření území jakoukoli formou. Popíráním uznání národu práva na vlastní správu a samostatnou existenci by bylo i zásadním porušením základních lidských práv. K této skutečnosti byly koloniální velmoci povinny upustit od koloniální nadvlády a umožnit tak národům právo na samostatnou existenci.

Žádný stát nemá pravomocí omezovat národům vznik jejich samostatného státu, v tomto případě se pak národ, jehož právo na sebeurčení je potlačováno, může domáhat pomoci od jiných nezávislých stran sporu. Popření této zásady by neznamenal porušení její samé, ale i dalších. Právo na sebeurčení národa je ovšem vyhradit pouze národům a nikoli menšinám, které mohou požadovat nejvyšší správní výhody a pomoci, ale nikoli odtržení od státu, přičemž by docházelo k destabilizaci světové společnosti.

¹⁴ Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations

¹⁵ ONDŘEJ J., POTOČNÝ M., *Obecné mezinárodní právo v dokumentech* 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2000, str. 6. ISBN 978-80-7400-330-1.

6. Svrchované rovnosti

(The principle of sovereign equality of States¹⁶)

Zásada svrchované rovnosti stát¹⁷. Tato zásada je obsažena v čl. 6 Deklarace zásad přátelských vztahů a spolupráce mezi státy.

Všechny státy, bez ohledu na jejich kulturní, politické a hospodářské zřízení jsou součástí mezinárodního práva a nikdo nesmí omezovat, nebo nijak znehodnocovat princip svrchované rovnosti. Každý stát má právo řešit si své záležitosti sám bez zásahu nebo ovlivňování kohokoliv jiného. Jako subjekt mezinárodního práva je jeho postavení na mezinárodní úrovni trvalé a nikým nenapadnutelné, přičemž se nezohledňují aspekty charakteru státu, ale zohledňuje se jeho důležitost z hlediska práva.

Pro tuto zásadu je relevantní použití případu u Mezinárodního soudního dvora ze dne 27. 6. 1978 *Nikaragua vs. USA*, ve věci Vojenské a polovojskové činnosti v Nikaragui a proti ní (*Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua*¹⁸), v jehož rozsudku soud rozhodl, že vplutí do přístav Nikaragui bylo porušení její svrchovanosti a tedy porušení mezinárodního práva.

7. Poctivé dodržování závazků

(The principle that States shall fulfil in good faith the obligations assumed by them in accordance with the Charter¹⁹)

Zásada, že státy mají povinnost splnit poctivě závazky, které převzaly v souladu s Chartou²⁰. Tato zásada je obsažena v čl. 2 odst. 2 Charty OSN a čl. 7 Deklarace zásad přátelských vztahů a spolupráce mezi státy.

Každý stát je povinen plnit závazky, které převzal v souladu s Chartou OSN, své závazky z platných mezinárodních smluv a závazky obsažené v obecně uznaných zásadách a normách obyčejného mezinárodního práva, jakož i rozsudky Mezinárodního soudního dvora apod. Při nedodržování těchto zásad může být stát nejdříve vyzván k jejich plnění, pokud by i tak dále

¹⁶ Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations

¹⁷ ONDŘEJ J., POTOČNÝ M., *Obecné mezinárodní právo v dokumentech 3. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2000, str. 6 ISBN 978-80-7400-330-1.

¹⁸ <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?sum=367&p1=3&p2=3&case=70&p3=5>

¹⁹ Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations

²⁰ ONDŘEJ J., POTOČNÝ M., *Obecné mezinárodní právo v dokumentech 3. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2000, str. 7. ISBN 978-80-7400-330-1.

porušoval mezinárodní právo, mohla by Rada bezpečnosti, nebo příslušné organizace podniknout opatření k donucení zachování mezinárodního míru a pořádku, především k ochraně lidských práv a svobod.

III. Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě

Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE) se konala od června do srpna 1975, kdy 1. srpna 1975 byl podepsán a uveřejněn Závěrečný akt helsinské konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Tímto dokumentem bylo uveřejněno deset zásad, které se v zásadě shodují se sedmi výše zmíněnými:

- 1) Svrchovaná rovnost a respektování práv vyplývajících ze svrchované rovnosti**
- 2) Zdržení se hrozby silou nebo použití síly**
- 3) Neporušitelnost hranic**
- 4) Územní celistvost států**
- 5) Mírové urovnávání sporů**
- 6) Nevměšování se do vnitřních záležitostí**
- 7) Respektování lidských práv a základních svobod, včetně v to svobody smýšlení, svědomí, náboženství a přesvědčení**
- 8) Rovná práva a sebeurčení národů**
- 9) Spolupráce mezi státy**
- 10) Pochvatně plnění závazků podle mezinárodního práva²¹**

Seznam těchto zmíněných zásad je prakticky stejný jako v Deklaraci zásad mezinárodního práva týkající se přátelských vztahů a spolupráce mezi státy, avšak zásady *neporušitelnosti hranic a územní celistvosti států* jsou zde rozepsány jako samostatné zásady, přitom v Deklaraci z roku 1970 jsou obsaženy v jedné a to v zásadě *nepoužití síly*. Dále zásada *respektování lidských práv a základních svobod, včetně v to svobody smýšlení, svědomí, náboženství a přesvědčení*, je zde nová. Vyžaduje si to vývoj společnosti a změny sociálních jistot, kdy lidská práva začala být více řešena než doposud.

²¹ Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě

IV. Závěr

V této vedlejší práci jsem se snažil studiem a bádáním blíže vysvětlit a definovat zásady mezinárodního práva, které jsou stěžejním faktorem pro udržování mezinárodního míru a pořádku. Zmínka OSN a jeho fungování byla nedílnou součástí této práce, abychom pochopili základní funkce této organizace a orientovali se při odkazování na zmíněné Deklarace a Chartu OSN. Mezinárodní situace nám dále ukázala směr, jakým se vyvíjel rozvoj mezinárodních právních zásad, jakož je v též specifikace principů zmíněných v jedné z zásad, ale především v též důraz na základní lidská práva, které mají v dnešní moderní společnosti převahu nad celým právem a jejich ochrana a dodržování je posláním všech subjektů mezinárodního práva.

Pokusil jsem se ve stručnosti, ale i dostatečně efektivně vysvětlit základní zásady mezinárodního práva, ovšem při svém bádání jsem narazil na další zásady a principy, které by se mohly v budoucnu v souvislosti s touto prací, ale především příslušné odborné literatury rozšířit a vědět, že zpracování tohoto tématu nejenom okolo tzv. Helsinských zásad a Deklaraci zásad přátelských vztahů a spolupráce mezi státy, by bylo prospěšné nejenom pro současnost, ale i budoucnost. Bylo by možná vhodné přiložit důležité a zmíněné dokumenty, a nebo rozšířit seznam případů, na které by byly zmíněné zásady uplatnitelné.

Při zpracování této práce jsem použil literaturu, která je zmíněná v kapitole (Seznam použité literatury) a v poznámkách pod čarou. Vycházel jsem především z knižní literatury, přičemž v jednom případě šlo o vhodnou internetovou stránku *International court of justice*.

Zásady mezinárodního práva jsou nepostradatelnou součástí fungování všech států, ale i nestátních organizací. Bez těchto pravidel by docházelo k masakrům milionů nevinných lidí, chaosu a anarchii. Na které zásady v sobě obsahují principy, které s rostoucím mezinárodním právem nabývají na samostatné váze a které se navzájem doplňují s dalšími zásadami důležitými pro mezinárodní mír a pořádek. Doufejme, že se dožijeme doby, kdy se státy i představitelé různých orgánů nebudou odvolávat na nedostatečný princip *opinia iuris*, ale kdy zásady a staré i nově vznikající, zažehnají možné konflikty a nepokoje.

V. Seznam použité literatury

<http://www.icj-cij.org/docket/index.php?sum=367&p1=3&p2=3&case=70&p3=5>

Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations

OND EJ J., POTO NÝ M., Obecné mezinárodní právo v dokumentech 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2000,. ISBN 978-80-7400-330-1.

POTO NÝ M., OND EJ J., Mezinárodní právo ve ejné – Zvláštní ást, 5. dopln né a rozší ené vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, ISBN 80-7179-536-4.

EPELKA ., ŠTURMA P., Mezinárodní právo ve ejné 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, ISBN 80-86432-57-2.

Charta OSN

Záv re ný akt Konference o bezpe nosti a spolupráci v Evrop

VI. P ílohy - Deklarace zásad přátelských vztahů a spolupráce mezi státy 1970

UN Documents Gathering a body of global agreements

[home](#) | [sustainable development](#) | [education](#) | [water](#) | [culture of peace](#) | [human rights](#) | [keywords](#) | [search](#)

United Nations

A/RES/25/2625

General Assembly

Distr.: General
24 October 1970

Twenty-fifth session
Agenda item 85

Resolution adopted by the General Assembly

[Adopted on a Report from the Sixth Committee (A/8082)]

2625 (XXV). Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations

The General Assembly,

Recalling its resolutions 1815 (XVII) of 18 December 1962, 1966 (XVIII) of 16 December 1963, 2103 (XX) of 20 December 1965, 2181 (XXI) of 12 December 1966, 2327 (XXII) of 18 December 1967, 2463 (XXIII) of 20 December 1968 and 2533 (XXIV) of 8 December 1969, in which it affirmed the importance of the progressive development and codification of the principles of international law concerning friendly relations and co-operation among States,

Having considered the report of the Special Committee on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States, which met in Geneva from 31 March to 1 May 1970,

Emphasizing the paramount importance of the *Charter of the United Nations* for the maintenance of international peace and security and for the development of Friendly relations and Co-operation among States, Deeply convinced that the adoption of the Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the *Charter of the United Nations* on the occasion of the twenty-fifth anniversary of the United Nations would contribute to the strengthening of world peace and constitute a landmark in the development of international law and of relations among States, in promoting the rule of law among nations and particularly the universal application of the principles embodied in the Charter,

Considering the desirability of the wide dissemination of the text of the Declaration,

1. Approves the Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations, the text of which is annexed to the

present resolution;

2. Expresses its appreciation to the Special Committee on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States for its work resulting in the elaboration of the Declaration;

3. Recommends that all efforts be made so that the Declaration becomes generally known.

1883rd plenary meeting
24 October 1970

Annex

Declaration on Principles of International Law Concerning Friendly Relations and Co-operation among States in Accordance with the Charter of the United Nations

Preamble

The General Assembly,

Reaffirming in the terms of the *Charter of the United Nations* that the maintenance of international peace and security and the development of friendly relations and co-operation between nations are among the fundamental purposes of the United Nations,

Recalling that the peoples of the United Nations are determined to practise tolerance and live together in peace with one another as good neighbours,

Bearing in mind the importance of maintaining and strengthening international peace founded upon freedom, equality, justice and respect for fundamental human rights and of developing friendly relations among nations irrespective of their political, economic and social systems or the levels of their development,

Bearing in mind also the paramount importance of the *Charter of the United Nations* in the promotion of the rule of law among nations,

Considering that the faithful observance of the principles of international law concerning friendly relations and co-operation among States and the fulfillment in good faith of the obligations assumed by States, in accordance with the Charter, is of the greatest importance for the maintenance of international peace and security and for the implementation of the other purposes of the United Nations,

Noting that the great political, economic and social changes and scientific progress which have taken place in the world since the adoption of the Charter give increased importance to these principles and to the need for their more effective application in the conduct of States wherever carried on,

Recalling the established principle that outer space, including the Moon and other celestial bodies, is not subject to national appropriation by claim of sovereignty, by means of use or occupation, or by any other means, and mindful of the fact that consideration is being given in the United Nations to the question of establishing other appropriate provisions similarly inspired,

Convinced that the strict observance by States of the obligation not to intervene in the affairs of any other State is an essential condition to ensure that nations live together in peace with one another, since the practice of any form of intervention not only violates the spirit and letter of the Charter, but also leads to the creation of situations

which threaten international peace and security,

Recalling the duty of States to refrain in their international relations from military, political, economic or any other form of coercion aimed against the political independence or territorial integrity of any State,

Considering it essential that all States shall refrain in their international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any State, or in any other manner inconsistent with the purposes of the United Nations,

Considering it equally essential that all States shall settle their international disputes by peaceful means in accordance with the Charter,

Reaffirming, in accordance with the Charter, the basic importance of sovereign equality and stressing that the purposes of the United Nations can be implemented only if States enjoy sovereign equality and comply fully with the requirements of this principle in their international relations,

Convinced that the subjection of peoples to alien subjugation, domination and exploitation constitutes a major obstacle to the promotion of international peace and security, Convinced that the principle of equal rights and self-determination of peoples constitutes a significant contribution to contemporary international law, and that its effective application is of paramount importance for the promotion of friendly relations among States, based on respect for the principle of sovereign equality,

Convinced in consequence that any attempt aimed at the partial or total disruption of the national unity and territorial integrity of a State or country or at its political independence is incompatible with the purposes and principles of the Charter,

Considering the provisions of the Charter as a whole and taking into account the role of relevant resolutions adopted by the competent organs of the United Nations relating to the content of the principles,

Considering that the progressive development and codification of the following principles:

The principle that States shall refrain in their international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any State, or in any other manner inconsistent with the purposes of the United Nations,

The principle that States shall settle their international disputes by peaceful means in such a manner that international peace and security and justice are not endangered,

The duty not to intervene in matters within the domestic jurisdiction of any State, in accordance with the Charter,

The duty of States to co-operate with one another in accordance with the Charter,

The principle of equal rights and self-determination of peoples,

The principle of sovereign equality of States,

The principle that States shall fulfil in good faith the obligations assumed by them in accordance with the Charter,

so as to secure their more effective application within the international community, would promote the realization of the purposes of the United Nations,

Having considered the principles of international law relating to friendly relations and co-operation among States,

1. Solemnly proclaims the following principles:

The principle that States shall refrain in their international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any State or in any other manner inconsistent with the purposes of the United Nations

Every State has the duty to refrain in its international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any State, or in any other manner inconsistent with the purposes of the United Nations. Such a threat or use of force constitutes a violation of international law and the Charter of the United Nations and shall never be employed as a means of settling international issues.

A war of aggression constitutes a crime against the peace, for which there is responsibility under international law.

In accordance with the purposes and principles of the United Nations, States have the duty to refrain from propaganda for wars of aggression.

Every State has the duty to refrain from the threat or use of force to violate the existing international boundaries of another State or as a means of solving international disputes, including territorial disputes and problems concerning frontiers of States.

Every State likewise has the duty to refrain from the threat or use of force to violate international lines of demarcation, such as armistice lines, established by or pursuant to an international agreement to which it is a party or which it is otherwise bound to respect. Nothing in the foregoing shall be construed as prejudicing the positions of the parties concerned with regard to the status and effects of such lines under their special regimes or as affecting their temporary character.

States have a duty to refrain from acts of reprisal involving the use of force.

Every State has the duty to refrain from any forcible action which deprives peoples referred to in the elaboration of the principle of equal rights and self-determination of their right to self-determination and freedom and independence.

Every State has the duty to refrain from organizing or encouraging the organization of irregular forces or armed bands including mercenaries, for incursion into the territory of another State.

Every State has the duty to refrain from organizing, instigating, assisting or participating in acts of civil strife or terrorist acts in another State or acquiescing in organized activities within its territory directed towards the commission of such acts, when the acts referred to in the present paragraph involve a threat or use of force.

The territory of a State shall not be the object of military occupation resulting from the use of force in contravention of the provisions of the Charter. The territory of a State shall not be the object of acquisition by another State resulting from the threat or use of force. No territorial acquisition resulting from the threat or use of force shall be recognized as legal. Nothing in the foregoing shall be construed as affecting:

Provisions of the Charter or any international agreement prior to the Charter regime and valid under international law; or

The powers of the Security Council under the Charter.

All States shall pursue in good faith negotiations for the early conclusion of a universal treaty on general and complete disarmament under effective international control and strive to adopt appropriate measures to reduce international tensions and strengthen confidence among States.

All States shall comply in good faith with their obligations under the generally recognized principles and rules of international law with respect to the maintenance of international peace and security, and shall endeavour to make the United Nations security system based on the Charter more effective.

Nothing in the foregoing paragraphs shall be construed as enlarging or diminishing in any way the scope of the provisions of the Charter concerning cases in which the use of force is lawful.

The principle that States shall settle their international disputes by peaceful means in such a manner that international peace and security and justice are not endangered

Every State shall settle its international disputes with other States by peaceful means in such a manner that international peace and security and justice are not endangered.

States shall accordingly seek early and just settlement of their international disputes by negotiation, inquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement, resort to regional agencies or arrangements or other peaceful means of their choice. In seeking such a settlement the parties shall agree upon such peaceful means as may be appropriate to the circumstances and nature of the dispute.

The parties to a dispute have the duty, in the event of failure to reach a solution by any one of the above peaceful means, to continue to seek a settlement of the dispute by other peaceful means agreed upon by them.

States parties to an international dispute, as well as other States shall refrain from any action which may aggravate the Situation so as to endanger the maintenance of international peace and security, and shall act in accordance with the purposes and principles of the United Nations.

International disputes shall be settled on the basis of the Sovereign equality of States and in accordance with the Principle of free choice of means. Recourse to, or acceptance of, a settlement procedure freely agreed to by States with regard to existing or future disputes to which they are parties shall not be regarded as incompatible with sovereign equality.

Nothing in the foregoing paragraphs prejudices or derogates from the applicable provisions of the Charter, in particular those relating to the pacific settlement of international disputes.

The principle concerning the duty not to intervene in matters within the domestic jurisdiction of any State, in accordance with the Charter

No State or group of States has the right to intervene, directly or indirectly, for any reason whatever, in the internal or external affairs of any other State. Consequently, armed intervention and all other forms of interference or attempted threats against the personality of the State or against its political, economic and cultural elements, are in violation of international law.

No State may use or encourage the use of economic political or any other type of measures to coerce another State in order to obtain from it the subordination of the exercise of its sovereign rights and to secure from it advantages of any kind. Also, no State shall organize, assist, foment, finance, incite or tolerate subversive, terrorist or armed activities directed towards the violent overthrow of the regime of another State, or interfere in civil strife in another State.

The use of force to deprive peoples of their national identity constitutes a violation of their inalienable rights and of the principle of non-intervention.

Every State has an inalienable right to choose its political, economic, social and cultural systems, without interference in any form by another State.

Nothing in the foregoing paragraphs shall be construed as reflecting the relevant provisions of the Charter relating to the maintenance of international peace and security.

The duty of States to co-operate with one another in accordance with the Charter

States have the duty to co-operate with one another, irrespective of the differences in their political, economic and social systems, in the various spheres of international relations, in order to maintain international peace and

security and to promote international economic stability and progress, the general welfare of nations and international co-operation free from discrimination based on such differences.

To this end:

States shall co-operate with other States in the maintenance of international peace and security;
States shall co-operate in the promotion of universal respect for, and observance of, human rights and fundamental freedoms for all, and in the elimination of all forms of racial discrimination and all forms of religious intolerance;
States shall conduct their international relations in the economic, social, cultural, technical and trade fields in accordance with the principles of sovereign equality and non-intervention;
States Members of the United Nations have the duty to take joint and separate action in co-operation with the United Nations in accordance with the relevant provisions of the Charter.

States should co-operate in the economic, social and cultural fields as well as in the field of science and technology and for the promotion of international cultural and educational progress. States should co-operate in the promotion of economic growth throughout the world, especially that of the developing countries.

The principle of equal rights and self-determination of peoples

By virtue of the principle of equal rights and self-determination of peoples enshrined in the *Charter of the United Nations*, all peoples have the right freely to determine, without external interference, their political status and to pursue their economic, social and cultural development, and every State has the duty to respect this right in accordance with the provisions of the Charter.

Every State has the duty to promote, through joint and separate action, realization of the principle of equal rights and self-determination of peoples, in accordance with the provisions of the Charter, and to render assistance to the United Nations in carrying out the responsibilities entrusted to it by the Charter regarding the implementation of the principle, in order:

To promote friendly relations and co-operation among States; and
To bring a speedy end to colonialism, having due regard to the freely expressed will of the peoples concerned;

and bearing in mind that subjection of peoples to alien subjugation, domination and exploitation constitutes a violation of the principle, as well as a denial of fundamental human rights, and is contrary to the Charter.

Every State has the duty to promote through joint and separate action universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms in accordance with the Charter.

The establishment of a sovereign and independent State, the free association or integration with an independent State or the emergence into any other political status freely determined by a people constitute modes of implementing the right of self-determination by that people.

Every State has the duty to refrain from any forcible action which deprives peoples referred to above in the elaboration of the present principle of their right to self-determination and freedom and independence. In their actions against, and resistance to, such forcible action in pursuit of the exercise of their right to self-determination, such peoples are entitled to seek and to receive support in accordance with the purposes and principles of the Charter.

The territory of a colony or other Non-Self-Governing Territory has, under the Charter, a status separate and distinct from the territory of the State administering it; and such separate and distinct status under the Charter shall exist until the people of the colony or Non-Self-Governing Territory have exercised their right of self-determination in accordance with the Charter, and particularly its purposes and principles.

Nothing in the foregoing paragraphs shall be construed as authorizing or encouraging any action which would dismember or impair, totally or in part, the territorial integrity or political unity of sovereign and independent States conducting themselves in compliance with the principle of equal rights and self-determination of peoples as described above and thus possessed of a government representing the whole people belonging to the territory without distinction as to race, creed or colour.

Every State shall refrain from any action aimed at the partial or total disruption of the national unity and territorial integrity of any other State or country.

The principle of sovereign equality of States

All States enjoy sovereign equality. They have equal rights and duties and are equal members of the international community, notwithstanding differences of an economic, social, political or other nature.

In particular, sovereign equality includes the following elements:

States are judicially equal;
Each State enjoys the rights inherent in full sovereignty;
Each State has the duty to respect the personality of other States;
The territorial integrity and political independence of the State are inviolable;
Each State has the right freely to choose and develop its political, social, economic and cultural systems;
Each State has the duty to comply fully and in good faith with its international obligations and to live in peace with other States.

The principle that States shall fulfil in good faith the obligations assumed by them in accordance with the Charter

Every State has the duty to fulfil in good faith the obligations assumed by it in accordance with the Charter of the United Nations.

Every State has the duty to fulfil in good faith its obligations under the generally recognized principles and rules of international law.

Every State has the duty to fulfil in good faith its obligations under international agreements valid under the generally recognized principles and rules of international law.

Where obligations arising under international agreements are in conflict with the obligations of Members of the United Nations under the Charter of the United Nations, the obligations under the Charter shall prevail.

General Part

2. Declares that:

In their interpretation and application the above principles are interrelated and each principle should be construed in the context of the other principles. Nothing in this Declaration shall be construed as prejudicing in any manner the provisions of the Charter or the rights and duties of Member States under the Charter or the rights of peoples under the Charter, taking into account the elaboration of these rights in this Declaration.;

3. Declares further that: The principles of the Charter which are embodied in this Declaration constitute basic principles of international law, and consequently appeals to all States to be guided by these principles in their international conduct and to develop their mutual relations on the basis of the strict observance of these principles.

